

Жико Николић
НОВИ ЖИВОТ
ФИЛИПА ФЕРАРИЈА

Уредник
Зоран Колунџија

Жико Николић

НОВИ ЖИВОТ
ФИЛИПА ФЕРАРИЈА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Тај човек седи на трonoшцу прикљештен уза зид. Ослањајући се леђима о храпаву површину обрисао је већ два слоја старогa креча. Назире се и трећи слој који је изгледа првобитно био беле боје, али је упрљан временом посивео. Траг на зиду за његовим леђима, тај колорит боја створен случајем, могао се комотно урамити и окачити на зид какве дневне собе. Строги је центар града и пуно је пролазника. Добро је одмерио место пре него што се уковатио тамо. Тачно иза угла, па кад пролазник завије, просто налети на његову „поставку“ и бива принуђен да погледа шта је то овај неугледни и скромно обучен човек изложио по тротоару. Биле су то уредно сложене поштанске маркице и нешто старог новца. Добром оку каквог искусног филателисте не би промакли неки необични и занимљиви примерци поштанских марака. Маркица од 10 центи Tanganyka из 1925. са жирафом и палмама. На оној поред ње је чини се некакав брка у униформи, вероватно Фрањо Јосиф јер испод пише *Bosnien Herzegovina*. Издвајају се посебно маркице са француског говорног подручја и то оне типа „Merson“ издаване тридесетак година, почев од 1900. године. Запажа се да те маркице имају претисак ALGERIE и представљају неке алегоријске приказе. Ено у углу и марка типа „Merson“ први пут издана 1925. за потребе француске поште у Александрији. Поред се шепури галски петао са номиналном вредношћу од 5 франака, а све то са врха поставке посматра маршал Петен са маркице издате 1941. године из доба Вишијевске Француске, а номиналне вредности од 1 франка. Но, ја нисам био ни-

какав филателиста па зато ништа од тога нисам ни приметио. Наишао сам у тренутку када је нека стара госпођа упућивала пар оштрих речи на његов рачун. Прво пожелех да се придружим критикама јер и ја једва зауставих корак пред њим, али ми његов одговор умири бес.

— Склони ми се са сунца — одговори он нарогушеној госпођи.

Госпођа бесно фркћући оде са места догађаја, а ја не могах отрпети а да се не насмешим. Упитах га:

— Ви одговористе као Диоген Александру Великом?

Човек са тротоара се трже и појави се нека чудна светлост на његовом лицу. После десетак минута седели смо у ресторану и наручивали оброке за нас двојицу. Шта ме је навело да позовем тог човека да скупи све своје експонате са тротоара и крене за мном до најближег ресторана? У мом џепу није било толико новца да бих себи допустио овакав „луксуз“. Сигурно моје кућно васпитање, али можда и провиђење. Ни прљав каријери столњак, нити дим од цигарете који се протезао од суседног стола и улетао у очи и болно штисао — ништа од тога му није сметало. Јео је халапљиво, ни не покушавајући да се суздржава. Би ми непријатно да то гледам. Он за то није марио. Пожелео сам у том тренутку да имам његову слободу, а не ову моју болесну обзирност од које никако да се ослободим, чини ми се и у гроб ћу је понети.

— Више скоро ни да не знам ко сам, синко? Раније сам био и сигуран, али како посматрам ове силне људе што свакога дана шпартају пред мојим очима, више нисам сигуран да ли је све што су ми протекле године испричале истина. Нисам свестан свога тела, уштинем се често да проверим јесам ли ја онај дечак који је свет угледао у једном сеоцету ове наше испаћене земље.

Ја сам углавном ћутао и слушао чудака, а с времена на време и дубоко се кајао што се зауставих поред њега.

Међутим, чим би моје кајање достигло врхунац, он као да је то знао и неким својим чаробним речима успевао је да поврати тај мој осећај на безначајну меру.

— Ти си једини који ме почести, једини који ме погледа као човека. Бог те послао, замисли један историчар да ми пружи руку! Извини, ја о историчарима и званичној историји немам неко лепо мишљење, ниси ти крив за то. Не кажем да све што написао није истина. Ах, шта је истина? Старо питање... То није случајно, све је то део Творчевог плана. Сада сам миран јер дошло је време. Ја нисам желео да будем као онај Диоген из Синопе, онај грчки филозоф што је живео у бурету и презирао богатство и друштвене конвенције, иако нисам далеко од тога. Али оно што је заједничко Диогену и мени је то што обојица носимо свећу или фењер у руци у по бела дана. Само што је мој свећа невидљива. Извини, не знам је ли Диогеново светлило било видљиво? Нисам сигуран, а правим се паметан... видиш како човек зачас открије и себи и другима колико не зна, а мисли... Ја сам површан човек, све радим површно. И ето, да наставим, изгледа да сам данас успео у ономе у чему Диоген из Синопе колико знам није. Пронашао сам човека! У сред мрклог дана ја открих човека! Хеј, зар то није разлог за задовољство!? Конобар, дај да платим ово што смо појели! И даћеш нам пиће овамо, да наздравимо! Ја частим! — виче из свег гласа Филателиста.

— Али ја сам вас позвао, ја ћу да платим... — поново покушавам да спашавам ствар. Каквог ли понижења, човек са тротоара плаћа ми ручак и пиће приде.

— Не будали, ћути и уживај. Ово је дан за славље, дан када сам одахнуо, ја плаћам... Човека сам нашао, није то мала ствар!

— Претерујете — не оћутах на његово ласкање.

— Никада нисам волео да претерујем, чак и када сам женама причао своје ратне доживљаје. Није то у мојој

природи. Можда то што сам се трудио да увек будем реалан, тачније скроман, можда је то један од јачих разлога што сада седим сваки дан на улици.

— Били сте у рату? А у ком? Млади сте ми за Други светски рат.

— Био сам ти ја у више ратова, у више битака...

Конобар пристиже. Уредно сложене новчанице, као омањи шпил карата просуше се пред мојим очима. Убоги Филателиста са улице, пошто плати рачун, вешто их врати у новчаник као мађионичар који је безброј пута одрадио ту исту радњу. Има овај искуства са новцем — помислио сам на крају од муке. Умашћен му сако, а на глави качкет са три звездице. Таман када сам хтео да га питам шта значе те три звездице на качкету, он ме предухитри.

— Желим да ти се одужим за пажњу — настави он пошто је платио рачун — само, да бих могао да ти се одужим треба ми твоја адреса. Не брини, нећу је злоупотребити и нисам никакав манијак. Обећавам да, иако будем имао твоју адресу, никада нећу закорачити у твој дом нити му се приближити. Потпуно сам безопасан, веруј ми!

— Али нема потребе да ми се одужујеш — покушавам да га одвратим од те идеје и да уједно себи олакшам. Нико разуман не би отишао тако далеко и странцу дао своју адресу. „Ама, први пут га видиш и узгред личи на клошара.“ Није вредело то самоубеђивање. Изгледа да сам ја у тим тренуцима ипак изгубио здрав разум. То се дешава људима несигурним у себе, понајвише самцима какав сам и ја био. Иза једне глупости обично следи још већа. Моја маленкост је била занета прављењем глупости и ту није било помоћи. Извадио сам парче папира, положио га на колена (иако је сто био предамном) и написао своју адресу непознатом човеку.

— Твоја воља. Ја ћу и даље бити на улици, вероватно ћемо се виђати, ако будеш шетао градом, али за сада

немој ме ништа питати о пошиљкама које ти буду стизале. Пажљиво поступај са њима, сачувај ако желиш. Ако се будемо у међувремену сретали, моћи ћемо причати о свему, само не о ономе што ти будем слао. Моја маленкост има само ту једну једину молбу за тебе, професоре.

Неколико тренутака ћутања и ишчекивања.

— И нисам ја никакав лудак!

— Ма добро...

— Не, не... видим да се кајеш што си уопште застао на улици и погледао у мене. Сигурно проклињеш и Александра Македонског и Диогена и сво твоје античко знање, само ти је донело невоље. Не плаши се, видиш да нисам толики сиромаш као што изгледам. Ја се играм и играћу ову игру до краја. — додаје нове мисли чудак са улице.

— Волим да уживам у животу. Вежбамам редовно, обожавам осећај физичке и душевне чистоте. Како су јадни сви они зависници. Сви болесни, мање-више. Зависе од дозе коју су сами себи навукли, а не могу да је скину. Нема, чини ми се већег понижења за људско биће од те болести зависности. Наравно они то уздижу на пиједестал модерног. Праве од тога позу, а уствари све су то слабићи, велики слабићи. Зато радим са самим собом, вежбамам се редовно. Можеш ме видети на Дунавском кеју како трчим, али и како седим на пању у ували поред обале реке и ћутим. Облачим се као скитница јер ми је то у крви. Ово „у крви“ поново ме уплаши и искрено, али баш искрено се покајам. Могао је бити тако леп дан. Зашто сам га покварио, никако ми не улази у памет?

Онда смо се растали нас двојица. Свако је кренуо на своју страну, само што ја нисам знао тачно која треба да буде моја страна. Скроз сам се збунио. Увече сам се мало повратио, а сутрадан већ и скоро заборавио на епизоду са овим чудаком.

Први плави филателистички класер

Тачно три дана после првог сусрета са Филателистом на моју адресу стигла је прва пошиљка. Био сам у стану па сам је преузео од љубазног поштара. Иначе, да нисам био ту, да сам којом срећом запослен, поштар би оставио папирић, а ја бих онда морао у најближој пошти да преузем пошиљку, ако се не варам у року од пет дана. Под омотом пошиљке извиривала је некаква „свеска“. Био је то уствари мало коришћен, неоштећен класер за марке. Класер је имао осам листова, односно шеснаест страна. Свака страна имала је девет редова и заштитну фолију. Филателистички класер је једна врста мапе сачињене од листова са учвршћеним тракама од специјалне врсте пластике у које филателисти слажу марке. Но, ја сам све то утврдио касније. Оно што се тада могло видети било је опште шаренило пред очима, у редове сложене разне маркице на свих шеснаест страна. Иза осмог, последњег листа, приметио сам још нешто што је допринело да овај класер буде пуначкији и не послужи само за смештај поштанских маркица. Листови папира истргнути из некакве свеске уметнути су иза тог осмог листа, као некакав додатак. Види се да им ту није место, али ваљда је тако морало, суђено им је јадничцима. О поштанским маркицама нисам могао дати свој ваљани суд, будући неук у тим стварима. Занимљиве су, вероватно нешто и вреде, нема шта. Ето, то је све што сам могао рећи. Али зец је очигледно у другом грму. Заголицаше ме ти папири, импровизиована свешчица убачена на крају класера.

На првој страници није писало ништа, а на другом листу могао се прочитати наслов: Француска одисеја. Од овог трена Филателиста са плочника улази у моју причу и све почиње да се ковитла. У том ковитлацу разазнајте сами шта је његово, шта моје, а шта неког трећег. Ни ја сам нисам често успевао да раздвојим то троје. Одисеја из првог плавог филателистичког класера, дакле, почиње овако.

Француска одисеја

„Ко се језиком игра, тај од језика лако и страда. Немати меру у језику исто ти је као и немати меру у храни, у пићу. То је уствари исти израз немоћи, иста матрица. Имаш, дете, дар за писање, искористи га. Али само те једно молим: када ти дођу часи да не знаш шта и како би писао, немој посезати за модерношћу. Не дај да ти та пошаст буде изговор за твоју немоћ. Немој језик извртати као какав забављач на сеоском вашару!“

Речи су то мога професора из гимназијских дана. Његов савет мени, тада голобрадом гимназијалисти са солидним списатељским даром за тај узраст и средину у којој сам обитавао. Ти, Марко, процени, и сам си профа историчар, да ли је мој стари професор био у праву или није имао разумевање за нова стремљења у књижевности. Ови први листови, више су увод у оно што следи касније. Пишем овај увод у садашњем времену, после упознавања са тобом. Оброк који смо појели био је пријатан, опрости што ти нисам дозволио да платиш. Конобар ми је остао дужан два динар. Не марим ти ја пуно за то. Битно је да ја никоме не останем дужан. Пошто знам, најзад, коме су листови намењени у наследство, могао сам себи дозволити да их мало изменим, дотерам и прилагодим ономе ко ће их примити. Веруј ми, леп је то осећај имати неке нешто дати, поготово ако је давалац био до недавно у уверењу да ће све то завршити на градском сметлишту. Замишљао

сам тај дан, уствари јутро, када бих изашао из собице са завежљајем „смећа“ у руци. Пришао бих контејнеру, окренуо се око себе и онда би рука ухватила залет, а завежљај би излетео и у полукругу пао на гомилу туђих отпадака. Тако би се моја заоставштина нашла на месту где се од мириса може и умрети. Али на срећу, изгледа да моје листове чека другачија судбина, нови живот.

Дакле ово је само увод у оно што ће касније стићи од твог Филателисте — тако да ме зовеш док је света. А и како би другачије кад ти име нисам ни рекао. Боље је овако јер од имена некада човеку буде мука, или се пак о именованом по имену суди — најчешће погрешно. Разна имена — разни језици! Ах, никада од мене неће бити ваљан приповедач, где ме мисли одведоше — до језика! Волео сам у гимназији француски језик, највише од свега. Не због помодарства које је било вазда актуелно када су страни језици у питању. Истински ме нешто вукло у то гласје, те звукове. Осећао сам, а нисам се усуђивао да тај осећај поделим са неким, да је тај језик нека веза мога бића са прошлошћу. Најдаље докле сам ја могао отићи сопственом снагом духа било је моје детињство. Једини рођаци који су нам живели у иностранству били су они из Француске. Њихови ретки доласци у домовину били су прави празник за устрепталу душу једног детета какав сам ја био. Ти нови мириси које су они доносили, трагови француског језика који су се провлачили кроз речи нашег заједничког матерњег, све је то опијало и распламсавало машту. То је, мислио сам тада, била та прошлост обојена овим језиком у чије сам тајне тек улазио. Тако сам поједине коцкице мозаика мога детињства бојио одређеним француским речима које би постајале обележје... Стварно сам неповезан и смушен, никада од мене не би било озбиљног списатеља. Ето где ме бацише мисли... Да. Интернат, моје школовање.

Шта ли сада ради мој отац? Завесе собе ученичког дома немирне су и тамне. Нико дуго није спрао праšину са тих чипки. Главом наслоненом на незграпни јастучак са мајчиним везом посматрам несталну траку, одсјај последњег сунчевог зрака пре смираја. То нисмо ми, иако можда личимо, подсећамо на нас. Пловимо — моја сенка и ја. Године за нама мере се тренуцима. И све смо ближи рају, осмехује нам се иза огледала које прикрива искривљени лик наших непоколебљивих уверења. Клатно које лебди и кривуда путем што треба да има крај, али ми то не смемо знати јер бисмо тик пред провалијом сигурно застали. Овако је боље, не знати када долази последњи корак. И лепо нам је, спуштамо се низ суђену стрмину. Покоје сокаче привуче нас својим заносним, егзотичним мирисом или изгледом. Подсети нас на родно село и улицу коју смо толико пута премеравали у најранијим сећањима. Застанемо и погледамо, тек да нас жеља мине. Дечачке враголије и ратови са децом из суседних улица. Оружје од дрвета исклесано очевом нервозном и огрубелом руком. Зрневље кукуруза као поздана муниција од које непријатеља уме и да заболи. Бежи моја улица од „ратника“ из друге улице који су прешли у контранапад. Јуримо са дна деда Љубојиног шљивика који излази на противничку улицу. Хитамо на нашу страну, према предњем дворишту и оронулој кући. Ноге као маљеви под ситним телом попуштају. Најмањи сам, најмлађи у дружини и заостајем. Непријатељи ме сустижу... Детињство увек буде љупко тек када га поспе прашина времена. Тешко је ту онда разабрати истинске боли и ране које утиснуте чаме под слојем маховине. Ни то не зависи од нас. Туга мора да нас прати ма како одрасли. Истина је, и једини спас: пронаћи неку малу забаву да нас обмањује и заговара док казаљка оптрчава кругове.

Поново се питам, шта ли сада ради мој отац? Тачно се сећам тог питања које ме чудно обузимало. Посивеле за-

весе и питање. Може ли он сада знати да ја, у мемљивој соби ученичког интерната, размишљам о њему? Засигурно не зна. Задихан је и нервозан. Вуку га двојица, чизме им се цакле. Отац је у опанцима, није их добро ни назуо, мрмља у браду, сочном псовком части сапутнике. Но, они су силни, не маре, већ су у центар села дољумали. Кожне јакне им миришу на лоповлук, отац има осетљив њух па му то смета. Просторије партијског комитета које су се налазиле у самом центру те вечери обасјали су нимало пријатни гласови. Требало је убедити једног српског сељака како је у његовом интересу да уђе у задругу по угледу на совјетске колхозе и са собом унесе у ту исту задругу и своју имовину.

Оцу су чупали бркове, али он није пристајао у колектив. Тај бол, несношљив и дубок није га сломио. Светлост сијалице са ниског плафона парала му је вид, растакала мисао, теже му је падало то од увреда и клетви. Знали су то иследници, опробан метод. У партијском комитету било је струје, прво је тамо спроведено електрично осветљење. Не могу се бркови чупати под светлошћу петролејке. Слаба би то била светлост па извршитељи овог добронамерног убеђивања и утеривања у колектив не би јасно разазнали трагове бола и кајања мученика на столици. Остали би гладни и жедни, празне душе њихове вапиле би незадовољне. Зато је било важно светлост електрике довести прво у ове просторије за убеђивање. Могуће је да је у тим тренуцима мислио и на мене. Шта ли ће бити са мном, његовим сином, ако му бркови не попусте и ако остану до краја своји? И нису попустили.

Сутрадан, док сам улазио на врата гимназије, школски домар ми приђе, наслони очински руку на моје раме и рече ми како се директор распитује за мене. На великом одмору тога истога дана, сазнао сам прави разлог директоровог интересовања. Био је то мој последњи дан у гимназији. То удаљавање из школе доживео сам као први

велики шамар мога живота. Волео сам да учим, да читам и откривам нови свет. Није требало пуно времена да нађем кривца за суноврат мојих снова. Тада смо се први и једини пут жестоко посвађали. Ја сам био биће компромиса, спреман на уступке. Отац ми је био сушта супротност. Био сам уверен да је погрешιο и да је могло другачије. Тада му то нисам могао опростити. Наредних неколико година ћутали смо, углавном ћутали. Радио сам све што се од мене тражило, стиснутих зуба ковао планове. Чим ми се указала прва прилика, растао сам се од родног дома.

Облаци су по ко зна који пут били црвенкасти. Док сам био тако близу одлуке, ти исти облаци лагано су се померали ка западу, па сам поглед усмеравао вођен покретима тог паперја на небу. У напону снаге, посвађан са оцем и влашћу тадашње ми отаџбине, решио сам да начиним дубок рез. Кренуо сам у Француску. Наши рођаци који су се већ увелико одомаћили у тој земљи напредних идеја и културе дочекали су ме искрено, са великом жељом да се докажу и покажу као добри домаћини. Просто су се утркивали да ме упуте у све тајне „странствовања“... Како сам неповезан и смушен, никада од мене не би било озбиљног списатеља. Ето где ме бацише мисли. У Марсељ. Француска одисеја. Сада прилично тиха улица Марсеља до малопре била је препуна убрзаних корака, журбе и жамора. Под grubим ободом укошеног крова сакривао сам свој поглед. Три младића излазе из оближњег ноћног бара, још две девојке за њима кикоћу се и као да посрћу. Мислим да су последњи гости. Мноштво света, а сада само њих петоро. „Хеј вас петоро, стид ме је!“ Заиста бих узвикнуо тако нешто, али сам кукавица и у свом поразу не могу да се усправим часно. Њих петоро нису видели мога оца како, после моје одлуке да одем у Француску, плаче сакривен иза пласта сена. Нисам га видео ни ја. Смејали би се можда више његовим гуменим опанцима и умашћеном

шеширу него мушким сузама које овде нису нешто необично и наопако. Сада видим јасно ту сузу помешану са мирисом сена, мили низ плочник града Марсеља, око поноћи, обилази мене који чучим, у широком луку напушта ме, и кривог и дужног. Био сам горд, сигуран у победу те исте гордости. Сузе ми нису могле ништа па биле и очеве. Млада девојка из групе запева и поче да скаче са једне ноге на другу. Постојбина њених предака очигледно је Африка. Никада наравно до тада нисам био у Африци нити сам сањао да ћу икада бити. А Африка ме мудро чекала и држала на нишану.

Изневерио сам прво родитеље, напустивши их прилично срамно. Изгледало је да ми отац и мајка поуздано верују, али сада је то вероватно само горка заблуда која кува у њиховим утробама. Био сам први, њихов једини дечак. Једина срећа напаћених, жуљевитих руку. „Мислим да сте у праву“, говорим најдражима који ме не могу чути. Ови из ноћног бара су бучни и сметају мом кајању. Она најгласнија непрестано пада, али се увек диже и наставља свој плес. Зашто то не бих могао и ја... мислим то да се дигнем, поново? Само да преспavam, да негде прескочим ову ноћ. А сутра? Ама, Марсељ је највећа лука у Француској. Отићи ћу на обалу, много је тамо бродова. Ваљда један чека и на мене. Укрцавам се као слепи путник и одлазим у нешто друго, далеко од ове срамоте коју сам направио.

Мрачне су станице ноћу када пробисвети опружени по клупама грабе тренутке сна и топлину сањане постеље. И онај најмлађи међу нама сигурно не воли што је ту. Од нас тројице ја сам најлепше обучен. Одећа коју су ми моји „француски“ рођаци купили још је чиста и испеглана. Како и не би била таква када је била намењена мом данашњем венчању (или јучерашњем ако је поноћ већ прошла). Елен је требала да стоји поред мене. Зове се Елен. Прстен који сам бацио у траву требао сам ја да јој ставим на руку. Она

је ћерка најбољих пријатеља мојих рођака „Француза“. Довели су је једног преподнева, сунчаног викенда. Чај се хладио на столу, пара се извијала када су ушли у кућу најбољи пријатељи мојих рођака. Све је било унапред договорено. Она је прво ћутала, а потом су нас упознали. Њене меке руке биле су хладњикаве и бледе до костију. Иако ми је наговештено да ћемо имати важне госте и да би требао да се средим, дочекао сам их прилично запуштен. Мисија моје женидбе тако је почела. Није ме узнемирила очигледна намера уротника око мене. Елен је несигурно седела и једна обрва јој је била дебља од друге. Гледао сам на себе као на нешто посебно и био поносан на своју неизмерну слободу. После три дана позвани смо у узвратну посету. Личило је на игру, смешну дангубу из које ћу сигурно изаћи као победник. Елен је ослушкивала сваки мој поглед, сваки трептај мојих усана, не би ли прочитала одговор на питање које је мучи од самог почетка ове уроте.

— А што се не би оженио, фина цура, фина породица... каже рођак тапшући ме по рамену и купујући барем мало наде за успех свог подухвата. Ја се насмејам, а он схвативши да је то знак одобравања још једном додирну ми раме и окрену се са смешком.

— Откако сам те први пут видела не могу да спавам — каже ми Елен док на њиховој тераси посматрамо промицање првих капљица кише. После заједничког разгледања терасе старији се мудро увукоше у кућу и оставише нас саме, на чистини.

— Данас изгледаш љупко — промрмљах тако нешто. Она се захвали. Онда ми стеже руку. Ја као пањ не мрдам. Загрме на небу, над Марсељом севну оштрица. Она се трже и приви се уз мене. Рука ми обухвати њена леђа. Осетих јој ребра под танком кожом. Три—четири ребра заиграше под мојим прстима.

— Ах немој... прошапута срамежљиво.

Казали су ми рођаци док смо се враћали у „базу“ да сам оставио леп утисак на њене родитеље. Пријало је то мојој сујети. Још један обилан оброк. Искрено, било су заиста љубазни па помислих: Зашто да не?

У дванаест и тридесет, када сам из собе матичара чуо француску верзију свог имена и презимена, закорачио сам у просторију помало ошамућен. Ново одело мирисало је чудно и терало ме на повраћање. После три корака унутар просторије за венчање ја сам истргнуо руку, окренуо се и изашао поред немих сенки.

Тек је прва ноћ како спавам на клупи у парку, а ја се већ претворио у велику кукавицу. Ова двојица који ми праве друштво имају дужи стаж од мене, види се то јасно по њиховој одори и необријаној бради. Мене је било срамота да се вратим. Ново одело на мени и даље мирише мртвачки. Ноћ под ведрим небом није изветрила одвратан мирис. Посве сам сигуран у то, рођаци би ми опростили иако су осрамоћени. Пљунуо сам, не могу да знам нити да објасним зашто; пљунио сам на све њихове руке које су ме подупирале. Дакле знам да би ми и поред свега опростили, али ја сам себи сигурно не бих подарио опроштај. Сујетан колико и поносан не могу допустити себи тако нешто. Казнићу овако сам себе, не треба ми ничије сажаљење. Мрзим те погледе, не желим их. Имам ту несавладиву потребу за размишљањем и то најчешће о стварима које имају мало заједничког са мном. А сада, када се ради о мојој кожи, једноставно не осећам било какву потребу да се потресем, да мрднем вијугама. Препустио сам се ветру — некој незнаној сили која ће само доћи и повести ме тамо где је одређено.

У том тренутку зачуше се у даљини сирене. Тргох се из сна и угледах људе који знају куда су намерили. Пролазе у мимоходу поред полегалних бескућника. Ја се од срамоте придигох и седох на клупу. Правим се да сам случајни

пролазник који је ето мало сео на клупу да одмори. Мој кукавичлук већ се стиди и самог себе. Ново одело је још увек мирисало грозно и терало ме на повраћање. Сви некуда иду... Одједном схватих да морам и ја неким путем. При помисли на рођаке обли ме црвенило и затворих ту причу заувек. Стрпах је у ковчег и бацих кључ. Зато одмах, журно напустих преноћиште ни не поздравивши се са уснулим саборцима. Упутио сам се у марсељску луку. Синоћ сам смислио план како да постанем слепи путник. Прокријумчарићу сам себе на било који брод. Међутим, Марсељ је велики град и док стигох у луку, моја мисао о укрцавању на брод некако се уморила, улењила. Опет се служим лажима, искрено речено: уплашио сам се толике воде. Уплашио сам се затворске ћелије у коју би ме стрпали ако ме открију. А открили би ме, знам. Више волим да сам на копну, шансе су ми веће. Ако баш не успем да се спасем, е онда ћу се морати укрцати, али да покушам нешто друго.

Тешко ходам, стопала ми се лепе о плочник. Седнем на трен да предахнем па настављам даље. Већ је одмакло и подне. Ја сам скоро без вере и наде. Дижем главу и зверам около не бих ли угледао неку звезду, спас. Магли ми се вид и хвата ме језа. Тражио сам чашу воде у некаквом ресторану. Вид ми се повратио и уста ми нису сува. Поново осматрам око себе. По граду излепљени плакати, уочавам прво натпис *Légion étrangère*. Помиње се регрутни центар, пријављивање... толико разумем француски. Да одбацим све оно старо и узмем ново? Позивају ме плакати, то им је и посао. Војник за нечије интересе, просипач туђе крви по налогу неких других туђинаца. Сетих се једног разговора са рођаком. Помињао је да се у близини Марсеља налази некакав Обањ, или тако нешто. Некакав центар за Легију странаца. Све се тада завршило на тих неколико реченица. Сада је другачије. Одлука је пала јер за размишљање

нисам имао ни времена ни снаге. Кренуо сам истог трена да се пријавим.

Кроз неколико дана био сам већ прошао провере и тестирања и обрео се петнаестак километара источно од Марсеља, у чувеном Обању, месту где се налази главни штаб и команда Легије странаца. Хвала Богу био сам здрав и успешно сам прошао све лекарске прегледе у регрутном центру. Француски језик сам препознавао јер сам га учио у школи, наравно све док ме нису одстранили због очевог тврдоглавог истеривања правде. Док сам се мучио да склопим неколико реченица, а да се не осрамотим пред непознатим испитивачима, осетио сам поново стид и кајање. Срећом, познавање француског језика није био обавезан услов за пријем у Легију. Иако сам се на почетку веома обрадовао присуству неколицине нових легионара из јужнословенског племена, касније сам постајао све опрезнији јер сам увидео да су ми бољи неки момци из других, даљих племена него ови „моји“.

Овим се завршава запис из првог филателистичког класера. Последњи лист умрљан је неким црвенкастим траговима. Као да Филателиста воли парадајз и производе од њега па се занео у јелу над овом страницом. Онда је капало по хартији. Но то није толико важно. И поред тога, пажљиво сам прочитао листове до краја. Мало сам одмарао очи наредног дана. Тако наставио и наредних дана. Осетих да сам претерао у лењости па се запутих у зграду са пуно књига. Историчари воле те старе зграде у чијим шупљинама чаме мисли многих.

Пролеће је стигло и у наше крајеве. Додуше, раније него обично, али баш зато је срцу драже. Седим у читалици Библиотеке Матице српске. Кроз прозор допиру цвркути птица и тек пробуђено зеленило лелуја на лаганом поветарцу. Некако ми је лакше да живим, чим су чула